

könyv az EÖGYKE-nél még megvásárolható 600.- Ft-os áron.

Június 11-én, Pünkösöd vasárnapján kerül sor Csíkszépvízen a Száva-család éves találkozójára. Ebből az alkalomból dr. Száva T. Sándor A csíkszépvízi Száva-család c. könyvét átadja az Európa több országából összegyűlt családtagoknak.

A **Fővárosi Örmény Klub** szokásos klubestje 2000. június 15-én lesz a Magyarok Házában, Budapest, V. kerület, Semmelweis u. 1-3. alatt, a zeneteremben.

A klub vendége ezúttal *Murádin Jenő* kolozsvári művészettörténész, aki vetítettképes előadást tart Munkácsy Mihály halálának 100. évfordulója alkalmából.

Az EÖGYKE székhelyén (Budapest I. Donáti a 71a) megvásárolható Ávedik Lukács Erzsébetváros monográfiája c. műve (1896, Szamosújvár) fénymásolt kivitelben, 2 ezer Ft-ért. Ugyanitt kapható a Szongott-sorozat (Szamosújvár monográfiája) reprint kivitelű, utolsó kötete, A magyarörmény metropolisz (1901, Szamosújvár) 1.500 forintos áron, illetve a megjelent Szongott-kötetek, valamint dr. Száva Tibor Sándor A csíkszépvízi Száva-család története c. család-monográfiája, a Száva- és a Zakariás-család leszármazási táblázatával.

Ugyanitt az első egyházi konferencia anyaga "Az örmény katolikus Egyház története és művészete" címen. (A konferencia Budapesten, 1997 november 20-22-én zajlott. - A kötet az Erdélyi Örmény Múzeum c. sorozat 2. darabja, megjelenését a budapesti II. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzat, valamint a BÖKÖT - a Budapesti Örmény Kisebbségi Önkormányzatok Társulása - támogatta. Kiadó: EÖGYKE, 1999.)

Április 7-én és 8-án a marosvásárhelyi székhelyű Kós Károly Alapítvány tudományos ülésszakán Moszkovits Károlyné Osztiań Aranka az erdélyi örményekről tartott előadást.

*****

A bejlerbej indulója

Avagy: a Fővárosi Örmény Klub május havi találkozóját a **Kecskés Együttes** fellépése tette gazdaggá.

Az együttes régi korok muzsikáját szólaltatja meg, alapvetően az adott kor hangszerein. Különböző lantok, hegedűk, sámánsípok, harsonák, dobok, stb. A régebbi korok muzsikájához tartozik nemcsak az, amit - mondjuk - Bécsben játszottak a XVI-XVII. században, de az is, amit ekkortájt a török udvarban "húztak talp alá".

Vagy fújtak... mint a Klubesten bemutatott műsor első darabját, a Beglerbég katonáinak indulóját a Nándorfehérvári ütközetben. (A bég - eredeti kiejtéssel: bej, vagyis ezredes, a bejlerbej pedig - közkeletű magyar kiejtéssel: beglerbég annyit tesz: a bejek beje: fővezér. De nem "nagyvezír" - az inkább politikai főnök volt.)

Ez a muzsika is eredeti hangszereken szólal meg: dob és töröksíp. A töröksíp másik neve: tárogató, nádsípos fúvós. A tárogatót átvették a magyarok is, lett belőle általános tábori, katonai fafúvós már Thököly idejében: éles, messzire ható, riasztó hangja van, ahogyan az mezőn, táborban, hadi készültségben kellett is.

Aztán a bújdosó kurucok is tárogató mellett búsongtak, miközben őszi harmat után, nagy hegyeknek ormán elbujdostak Lengyelország felé, az osztrákok pedig tüzre hányatták a tárogatókat, nehogy a kuruc hangszer ébren tartsa a rebellis magyar lelkületet. De jött a XIX. századi nagy nemzeti felzihálás, és egy Schunda nevű hangszerkészítő felélesztette a tárogatót. (Csehországból települt át és a pedálos cimbalom mellett a töröksípból tárogatót

reformált, 1923-ban halt meg Budapesten.) No és lett a tárogató az ezüsttükrös kávéházak cigányzenekarainak, a magyar nótának elmaradhatatlan hangszere...

A Schunda-féle tárogató lágy, érzéki, és végtelenül szomorú... csak úgy szomorú, a szomorúságért.

A töröksíp keményen, támadóan hangzik, még akkor is, amikor a Kecskés Együttes előadásában nem a bejlerbej indulóját, hanem a különös, követhetetlen ritmusú, szerájbeli szórakoztató dalt zengi.

Hallottuk Hunyadi históriáját, többféle hajdútáncot, istenes éneket, vigadókat, vagy éppen Balassi gyönyörű Katonaénekét: *Vitézek, mi lehet ez széles föld felett szebb dolog az végeknél...* Ez is a múltunkkal függ össze. De az is, hogy Balassi Bálint (a magyar nyelv első, igazán nagy költője) "leányokat vesz egy lóért..."

Nahát! Ezek a régiek ugyanúgy bonyolult emberek voltak, akár mi? S "azok a régi szép idők" ugyancsak pizokkal és szépséggel teli idők voltak, akár a mostani idők?

Efféle gondolatokat ébreszt (vagy esetleg: ébreszthet) egy-egy ilyen est, mint a Fővárosi Örmény Klub legutóbbi, májusi találkozója, amelyet a Kecskés Együttes régi zenéket idéző, nagyszerű koncertje tett igazán értékessé.

Gondol-e valaki arra, hogy ez nemcsak "egyszerűen egy klub"?

Hiszen hónapról hónapra, évről évre egyre értékesebb, egyre több különleges meggondolnivalót "szállít" résztvevőinek az, aki szervezi... Köszönet érte a Klub háziasszonyának.

(a szerk.)

*****

A szamosújvári ferences templom és kolostor

Az erdélyi ferences rendházak között a szamosújvári a legkésőbbi alapításúak közé tartozik.

1742-t írtak, amikor a helyi fegyintézet *Karl Miklós* nevű lelkészének közbenjárására, a Désen vizitáló *Botár Joachim* ferences rendfőnök Szamosújvárra érkezett, ahol *Dániel Tódor* városi előjáróval tanácskozott, s ennek eredményeként még ugyanazon év szeptemberében a rend megtelepedéséhez telket kapott, míg bizonyos *Márkovics András* a frissen érkezett szerzeteseknek házat is adott használatra.

Hitéletüket hamarosan megszervezhették, mivel legkorábról ismert pecsétjük felirata: "Sigilium Residentiae Szamosújváriensis 1745. "

A ferences rendház *Historia Domusa* szerint a Dániel Tódor által adományozott telken, hat éven át tartó egyezkedés után, a templom alapkövetelére 1748. októberében került sor, melyet *Teodorovics Mihály* helyi plébános, apostoli főjegyző végzett.

1757-re több helyi örmény család támogatásával elkészült volt a Dés felé vezető főutcára néző, barokk stílusjegyeket viselő, impozáns méretű (44 méter hosszú) csehsüvegboltozattal fedett hajó és a két torony.

A templom felszentelésére 1758. november 5-én került sor. A következő években újabb részekkel egészült ki az istenháza. 1760-ban *Lászlóffy Bogdán* a sekrestyével szemben - mint kronostikonja is mutatja (HACCE LAVRETANA DOMVS) - egy új, Loretói Mária nevű viselő kápolnát emeltet. (A latin szöveg kiemelt betűi ugyanis római számok: M: 1000, D: 500, a két C: 200, az L; 50, a két V: 10 = összesen 1760 - a szerk.)

1761-ben *Placsintár Dávid*, illetve *Csomák Miklós* jóvoltából Szent Antal és Szent Ferenc tiszteletére emeltek kőszobrokkal ékesített oltárokat, ugyanakkor a *Balta* testvérek díszes szószéket, míg 1762-ben maga az alapító egy főoltár felállításához járult hozzá Szent Péter